

ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Clausen) skildrede os. Tænk, sagde han, hvad 2 Skæpper Strandjand eller udyrkelig Havelod kan blive til alene ved Kvinders Arbejdskraft som Drittskapital; det kan blive ganske hyppeligt, naar vi først faa lavet et Læbælte. Er det Kvinden, der skal lave dette Læbælte, disse høje Diger? Derom staar der intet i Lovforslaget. Og skal det tages fra de 2 Skæpper Vand eller udenfor dem? Det skal ikke tages fra en enkelt Vindside, men fra forskellige Vindsider, men saa skulle de som Følge af Loven til det udlagte Terræn ogsaa have Tang og Mergel fra Klitterne o. s. v., og det skal køres af Husbonden; men i Lovforslaget staar der intet om, at det skal køres. Det kan virkelig ske, for denne Lov bliver til, det kan jeg forsikre Dem. Det hjælper derfor ikke, det bliver kun nogle Kroner, der komme til givende i saa Henseende. Det forekommer mig altsaa, at den ærede Ordfører var lidt for højt oppe i Fantasiens Regioner, naar han saaledes udbillede for os den store Velsignelse, der med Hustruen som eneste Drittskapital kan fremstaa af denne udyrkelige Hedejord og dette Strandjand. Hvis den Skildring, han gav os, virkelig er rigtig, vil jeg gaa videre og sige: Saa, saa er det en sand Himmerigsmundfuld, man hjælper Folk til, naar de mod fuld Forrentning af hele Kapitalen, Omkostninger, Skatter og Afgifter faa et Par Skæpper Vand; det indrømmer jeg, Sagen bedømt efter denne Maalestof. Men saa skal jeg ikke nægte, at jeg staar aldeles uforstaaende overfor Lovforslaget, og naar 2 Skæpper Vand paa godt Hede kunne bringe en saadan Velsignelse, hvorledes kunne de Herre, der sidde inde med 999 Promille af Jorden, saa i Almindelighed føre denne gamle Klage over Landbrugerets Glendighed, naar den lille Procent af Jorden, som disse Mennesker have, kan bringe saa megen Velsignelse? Det er Overdrivelse, forekommer det mig, som tage til, medens vi søge at faa dem stansede. Jeg vil dog gerne foreslaa de Herre, navnlig den ærede Forslagsstiller for Hølland-Jakster (Clausen) at lægge lidt Tomme paa den rige Indbildningskraft. Det andet Punkt var Spørgsmaalet om Byrdens ulige Fordeling paa Kommunerne. Her foretog nu den ærede første Taler i Dag (Bojsen) en meget væsentlig Reduktion i Antallet af de Personer, som de have sagt ville komme ind under Lovforslaget. De have nævnt 50,000, og det Tal skal jeg blive ved for ikke at gaa Forslagsstillerne for nær; men vil man nu skære alle Haandværkerne bort, alle Fiskerne, alle dem, der have et Hvert ved Siden af eller

borte fra deres Jord nærmest deres Hus med en ubetydelig Havelod, alle dem, der ikke absolut have Markarbejde hele Aaret — i Høsten ville de jo alle gerne være med — vil man nu skære alle dem bort, saa bliver der en Reduktion, saa kan der ogsaa paa Steder som Esbjerg, Herning, Strer og Sundbyerne blive en væsentlig Reduktion af det Antal Husmænd, som ligge i disse enkelte Kommuner, men jeg vil dog sige Dem, mine Herre, at det forekommer mig at springe for rask tilbage uden at tage fornødent Hensyn til den Udvikling, der er foregaaet med den Slags Folk i Landdistrikterne siden 1848. De mene, at Begrebet Indsidder og Husmænd — det er de Ord, der lyde — er nøje bestemt ved Amtsrådernes Udførelse f. Eks. af Forordningen af 5te Maj 1848 og tilsvarende Bestemmelser. Jeg vil da sige, at de ville vist ved forskellige andre Leiligheder træffe Bestemmelser, der krydse disse, men det skal jeg heller ikke komme ind paa. Jeg vil kun gøre opmærksom paa en Grund til, at f. Eks. Husmændenes Antal er steget i ganske overordentlig Grad rundt omkring paa Landet. Siden da have vi faaet Næringsløben af 1857, der giver Ret til mod Næringsbevis at nedfætte sig omkring paa Landet, hvad der før kun kunde faas Bevilgning til for enkelte Næringsklasser, og det har gjort, at vi have faaet en Række Beboere paa Landet, hvis økonomiske Tilstand i Reglen ikke er anderledes end de andre paagældendes. Ville vi udfylde, hvad der ved hele den nye Udvikling er faldet ind under Begrebet Indsiddere og Husmænd, kan jeg ikke nægte, at meget af det humane i Tanken falder bort, som ogsaa har tiltalt mig, og det synes mig, at man da i for høj Grad vil indskrænke det Antal Personer, hvorom der kan være Tale. Man siger, at naar man gør det, og altsaa skærer forskellige Haandværkere og deslige bort, hvorved man frelser de Kommuner, hvori disse købstad- eller handelspladslignende Distrikter ligge, vil man komme til en nogenlunde ligelig Fordeling for Kommunerne, thi hedder det, saa bliver der egentlig kun tilbage disse Husmænd med saa godt som ingen Jord og jordløse Husmænd, og det er de Folk, der ernære sig ved Arbejde i Landdistrikterne, og det kan ikke være meget forskelligt for de forskellige Steder. Men saa siger jeg til de Herre, at selv med denne Reduktion staar desuagtet tilbage en overordentlig stor Ulighed mellem Kommunerne. Tro De, at et Sogn, hvori der er en Herregaard med Halvdelen af Jorden og ogsaa andre Gaarde, ikke behøver flere Arbejdere og Indsiddere end et Sogn, hvis Areal er be-